

Den osynlige humanisten

juli 25th, 2011 av Martin Berg - [Nya medier - Redigera](#)

Förra veckan tillbringade jag i Barcelona för att delta i [The 5th International Conference on Weblogs and Social Media](#). Innan avresa var mina förväntningar ganska höga eftersom konferensen hävdades erbjuda ett unikt tillfälle för forskare från såväl tekniskt orienterade discipliner som samhällsvetenskapliga sådana att utbyta erfarenheter och ta del av kreativa sammandrabbningar. Jag såg framför mig hur spännande diskussioner skulle uppstå om spänningen mellan teknologi och det sociala, om systemutveckling och vardaglig användning och om hur vi ska förstå det faktum att en mängd sociala relationer i dag medieras genom olika slags tekniska konstruktioner.

Sådana frågor kräver en utvecklad dialog mellan [kvalitativa](#) och [kvantitativa](#) forskare och för att på allvar förstå dem så är det nödvändigt att söka lösningar som går bortom logik och det som är mätbart i kvantitativa termer. Mina förhoppningar om att få ett sådant samtal till stund kullkastades ganska snart eftersom konferensen var tydligt färgad av företrädare från datavetenskap och tekniska ämnen. Så till den milda grad att enbart ett av de paper som presenterades hade en kvalitativ inriktning (om än att det visade sig vara fråga om ett kvalitativt material som uteslutande analyserades kvantitativt). Det var därför med en viss besvikelse som jag genomled presentation efter presentation av för mig fullständigt obegripliga [algoritmer](#) och ekvationer. Presentationer som stundtals hävdades vara sociologiska men som enbart med något undantag visade en medvetenhet om att "det sociala" som sådant bygger på en unik komplexitet som inte lämpar sig för automatiserade analyser där mänskliga yttranden blir föremål för beräkningar utan någon som helst känslighet för det sociala sammanhang vari de en gång (troligtvis) hade en meningsfull funktion.

Något bitter över sakernas tillstånd kom jag efter konferensen att fundera på vad för slags aktörer vi egentligen har att göra med i utvecklingen av nätet och dess sociala yttringar. Vilka det är som utvecklar de strukturer genom vilka nätbaserad interaktion och självpresentation tvingas passera för att överhuvudtaget framstå som begripliga eller görbara? Hur ska dessa förstås som utvecklar intelligenta system som, med människors vardagliga interaktioner och privata kommunikation som grund, är tänkta att kunna hjälpa användare att bättre förstå sig själva och sin omvärld än vad som annars vore fallet? Kanske låter det en smula cyniskt att ens reflektera över dessa frågor men när jag hörde analytiker från Facebook (eller ja, dataanalytiker kallade de sig visst) berätta om hur de arbetar med den information som genereras genom detta system så kunde jag inget annat göra än att fundera över vad som händer med den sociala världen i takt med att dessa killar – som tagna ur en amerikansk collegefilm, med märklig frisyr och högt uppdagna jeans lättamt ackompanjerade av en halvt uppknäppt hawaiiiskjorta – får allt större inflytande över hur möjligheterna att interagera med hjälp av kanaler som Facebook och Twitter. Visst, det bör så klart sägas att vi har att göra med välutbildade killar som stoltserar med allt från doktors- till docenttitlar men det tycks dock vara fråga om forskare som i högre grad fokuserar på vad som går göra än på frågan om vad som är eller kan tänkas vara meningsfullt. Forskning och (märk väl) utveckling bör aldrig nöja sig med konstaterandet att en eller annan procedur är möjlig utan måste alltid sätta sin fråga i ett större sammanhang och samtidigt granska sig själv och de praktiker man engagerar sig i. Ett sådant förhållningssätt kan dock knappast sägas vara omhuldat av de forskare som fick komma till tals på ovan nämnda konferens.

Det kommer väl inte direkt som en nyhet att den sociala världen och de kulturella referensramar som människor förhåller sig till i sin vardag ofta har sin grund i en glättig amerikansk heterosexuell kultur där nördnen pekas ut som en individ med få eller inga möjligheter att nå framgång i en värld där det är baseball, galna fester under "spring break" och "beer kegs" som utgör något slags nexus i det sociala livet. Nu tycks det dock som att nördarna är på väg att ta revansch men det är uppenbart att det inte är litteraturvetarna, poeterna, sociologerna eller kulturvetarna som står i de främsta leden. Nej, snarare är det tekniknördarna som håller fanan högst. De som (åtminstone på den konferens jag besökte) föredrog att gå till sina hotellrum för att pyssla med programmering framför vin och snittar konferensen enda ordentliga mottagning. Inget ont om att så göra men det är tänkvärt att det är dessa människor som idag leder utvecklingen av teknologiska system som i sin tur strukturerar en stor del av människors digitalt medierade sociala vardagsinteraktion. Det är deras diskussioner och referenspunkter som ligger till grund för utvecklingen av de algoritmer som i sin tur används för att göra beräkningar av det sociala livets olika yttringar. Kanske har [Manuel Castells](#) (bilden ovan) i viss mån rätt när han i sitt inledande tal på konferensen hävdade att aktörer som Facebook och Twitter är företag som förvisso är problematiska i vissa avseenden men trots allt så säljer de en möjlighet att interagera till ett relativt lågt pris. Det han dock verkar glömma bort är att vi knappast har att göra med ett slags socialt tivoli utan snarare något som förändrar det sociala. Visst är det också på det viset, som han påpekade, att internet som sådant har ett slags frihetliga strukturer inbyggda i sin ryggrad men för att denna

relativa frihet ska kunna leva upp till den komplexitet som präglar det sociala livet så krävs det nog mer än bara data, data och data. Det krävs en fantasi som kan sätta denna data i perspektiv och det krävs influenser som sträcker sig bortom datorskärmens blåaktiga ljus. Och för att sådana perspektiv ska inkluderas i den tekniska utvecklingen så är det hög tid att den idag osynlige humanisten ställer sig frågan om hur hon eller han kan bidra till att denna utveckling tar nya (och intressanta) riktningar.